

МОВА ПРАВА ТА ЮРИДИЧНА ГЕРМЕНЕВТИКА. ЛОГІЧНИЙ АНАЛІЗ ПОНЯТЬ ПРАВА

*Альошина Н. М.,
аспірант Науково-дослідного інституту державного будівництва та
місцевого самоврядування Академії правових наук України (м. Харків)*

Компетенція територіальної громади: підходи до розуміння

Наявність багатьох наукових досліджень, пов'язаних із висвітленням компетенції територіальної громади, не виключає різноманітність підходів до визначення поняття та змісту вказаної правової категорії. Зокрема, різняться підходи до визначення поняття та змісту компетенції територіальної громади у галузі теорії держави і права.

Метою даного дослідження є визначення складових елементів компетенції територіальної громади, аналіз поглядів щодо даного питання фахівців у галузі теорії держави і права.

Новітній словник іноземних слів і виразів трактує компетенцію, як: 1) коло повноважень, наданих законом, статутом або іншим актом конкретному органу або посадовій особі; 2) коло питань, у яких дана особа має знання, досвід. Згідно з положеннями великого тлумачного словника сучасної української мови, компетенція є колом повноважень якої-небудь організації, установи або особи.

Конституцією України закріплено, що народ здійснює владу безпосередньо і через органи державної влади та органи місцевого самоврядування.

Юридична енциклопедія визначає поняття компетенції (лат. – *competentia* – відповідність, узгодженість, від *competere* – взаємно прагнути, відповідати, підходити), як сукупності встановлених в офіційній – юридичній чи неюридичній – формі прав і обов'язків, тобто повноважень будь-якого органу або посадової особи, які визначають можливості цього органу або посадової особи приймати обов'язкові до виконання рішення, організувати та контролювати їх виконання, вживати у необхідних випадках заходи відповідальності тощо.

Великий юридичний словник тлумачить компетенцію як сукупність юридично встановлених повноважень, прав і обов'язків конкретного державного органу (органу місцевого самоврядування) або посадової особи, що визначають його місце в системі державних органів (органів місцевого самоврядування).

Таким чином, розкриваючи зміст поняття компетенція, необхідно виокремити декілька аспектів:

- а) джерело компетенції, яким є народ;
- б) особлива сфера застосування – управлінська діяльність;
- в) особлива мета застосування – розмежування кола справ, між декількома (як мінімум двома) суб'єктами управління.

Територіальна громада здійснює свою компетенцію через органи місцевого самоврядування. Громада є тією просторовою сферою діяльності органів місцевого самоврядування щодо реалізації компетенції. Правильне визначення і адекватне закріплення компетенції місцевого самоврядування має важливе значення. Однак потрібно усвідомлювати, що прийняття необхідної законодавчої бази стосовно компетенції територіальної громади ще не є гарантією її втілення в життя. Не менш важливим є опрацювання правової практики щодо цього питання. Саме в процесі практики реалізації компетенції територіальних громад можливо виокремити певні норми, які будуть служити відправною точкою зору щодо розробки та прийняття закону. В процесі практики реалізації компетенції проявляються об'єктивні і суб'єктивні

фактори, через які можливо оцінити якість нормативного матеріалу. Саме тому розгляд питання стосовно реалізації компетенції є необхідною складовою комплексного підходу до проблеми.

В силу того, що компетенція місцевого самоврядування закріплюється в законах, реалізація компетенції є правозастосовчим процесом.

Реалізація законів є процесом неперервної дії, що виражається в застосуванні правових норм до певних сфер життєдіяльності. Послідовна реалізація законів є ознакою реальності норм права. В правовідносинах в сфері місцевого самоврядування від імені територіальної громади виступає населення в цілому, орган або уповноважена особа місцевого самоврядування.

Правовідносини, що виникають в процесі реалізації компетенції, мають неабияку значущість. По-перше, в них реалізуються права і обов'язки органів публічної влади відносно управління територіальною громадою. По-друге, вони є засобом реалізації прав і законних інтересів людини. Органи місцевого самоврядування наділені певними владними правомочностями, яким повинні підкорятися інші суб'єкти. Територіальна громада також має законодавчо встановлені права, для здійснення яких органи місцевого самоврядування як суб'єкт компетенції повинні здійснювати певні дії.

Отже, безпосереднє використання поняття «компетенція» визначається об'ємом правових можливостей територіальної громади з управління певною територією. Компетенція громади дозволяє встановити певні юридичні межі місцевої влади, що свідчить про можливість розмежування влади між органами територіальної громади і органами державної влади.

Науковий керівник: академік, д.ю.н., проф. НУ «ЮАУ ім. Ярослава Мудрого» – Петришин О. В.